

Energisystem

Leif Lagergren Nordengren, 08-677 27 18

leif.nordengren@energiforetagen.se

Remiss om, Arbetsmiljöverketsföreskrifter (AFS 20xx:xx) om ändring i Arbetsmiljöverketsföreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten, diarienummer 2024/060237

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen Sverige lämnar allmänna synpunkter detaljerade synpunkter avseende nuvarande formulering för prioritering av rivning eller sanering där vi kan se att den nuvarande formuleringen kan innebära olägenheter som försvårar underhåll och reparationer alternativt ge mycket höga kostnader för viss infrastruktur beroende på osäkerhet i avgränsning av installationer.

Allmän synpunkt

Förslag till ändring av AFS 2023:13, 15a§ i sitt sammanhang gentemot 15§ och 16§ och rubrik återspeglar inte ändring där riskbedömning behövs innan prioritering enligt artikel 3 punkt 2 och 3 i direktiv 2009/148/EG, (EU) 2023/2668 som anger "När det gäller verksamhet som sannolikt kan innebära en risk för exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material ska risken bedömas..." och "Om arbetstagarna utsätts för sporadisk exponering av låg intensitet och om den riskbedömning som avses i punkt 2 i denna artikel klart visar att det relevanta gränsvärde som fastställs i artikel 8 inte överskrids...".

Förslag till ändring av AFS 2023:13, 15a§ i sitt sammanhang gentemot 15§ och 16§ och rubrik återspeglar inte det flöde i arbetet utifrån åtgärd som är lämplig utifrån givet arbete som ska utföras med beaktande utifrån plats, miljö och risk för exponering för damm från asbest. Arbetsflöde föregås normalt av inventering och identifiering, undersökning och riskbedömning därefter vidtas åtgärder och metod som givet kan omfatta sanering före och efter andra former av hantering såsom bearbetning och behandling eller rivning.

Förslag till ändring av AFS 2023:13, 15a§ i sitt sammanhang gentemot 15§ och 16§ behöver spegla och följa den systematik som anges i AFS 2023:1 om systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar, Undersökning och riskbedömning 11§. Identifiera, bedöma och

hantera risker samt arbeta enligt grundprinciper angivna i andra stycket punkterna 1–3 i 8 kap. Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker, 2 § enligt AFS 2023:3 om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter.

Konsekvensutredning synpunkter

2. Beskrivning av problemet och vilka förändringar som eftersträvas

Arbetsgivaren ska, enligt artikel 1.3 a i ändringsdirektivet EU 2023/2668, prioritera sanering av asbest eller asbesthaltiga material framför andra former av asbesthantering. Arbetsgivaren ska bedöma om detta är möjligt. Detta betyder att om det är möjligt ska rivning eller sanering utföras framför andra åtgärder, som till exempel inbyggnad.

Synpunkt:

Rivning är enligt definition "Demontering av en byggnad, en byggnadsdel, en teknisk anordning eller en del av en sådan anordning som innehåller asbest eller asbesthaltigt material.". Det innefattar inte betydelsen av artikel 1.3 a i ändringsdirektivet EU 2023/266 då den refererar till sanering som är en åtgärd som efterföljs av att risk för exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material har bedömts på så sätt att arten och graden av arbetstagarnas exponering för damm från asbest eller asbesthaltigt material fastställs. Andra former av asbestshantering kan vara rivning.

Prioriteringen av vilken åtgärd som ska genomföras sker rent logiskt efter identifieringen enligt 3 kap. 15 § AFS 2023:13 men innan riskbedömningen av den valda åtgärden enligt 3 kap. 16 §. På så sätt kan arbetsgivaren göra en sakligt grundad prioritering och riskbedömningen sker sedan av den valda åtgärden. En sådan tolkning av direktivet bidrar också till att syftet, att på sikt få bort asbest från byggnader, uppnås.

"16 § Arbetsgivaren ska i sin undersökning och riskbedömning beakta risken för exponering för asbesthaltigt damm innan ett arbete i verksamhet som omfattas av dessa föreskrifter påbörjas."

Synpunkt:

3 kap. 16 § utgör ingen eller är ej tydlig avseende riskbedömning av vald åtgärd utan avser riskbedömning av risken för exponering för asbesthaltigt damm innan ett arbete i verksamhet påbörjas. Denna riskbedömning av åtgärd bör återspeglas i 15 §.

3. Beskrivning av alternativa lösningar

Det har kommit frågor om Arbetsmiljöverket kommer att rikta kravet på prioritering mot till exempel byggherren. Arbetsmiljöverket följer direktivet och riktar kravet på prioritering mot arbetsgivaren i stället för till exempel byggherren.

Det kan finnas skäl att återkomma i den frågan när det finns mer erfarenheter av effekterna av bestämmelsen.

Synpunkt:

Då kravet på prioritering anges i AFS 2023:13 3 kap, så träffar det kravet även byggherren.

I AFS 2023:13, 5 kap, Byggnads- och anläggningsarbete så anger 46 § Arbetsgivaren, och andra ansvariga (tex. byggherren) enligt 2 §, ska välja arbetsmetoder och utrustning som
3. medför låg exponering för buller, vibrationer, farliga ämnen och uftföroreningar

I föreskriften AFS 2023:3, Kapitel 1

Vem föreskrifterna riktar sig till

3 § De som ansvarar för att dessa föreskrifter följs är

- 1. byggherren,*
- 2. byggarbetsmiljösamordnaren för planeringen och projekteringen (Bas-P),*
- 3. byggarbetsmiljösamordnaren för utförandet av arbetet (Bas-U),*
- 4. byggherrens ställföreträdare,*
- 5. projektörerna, och*
- 6. den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar.*

Allmänna råd

Det finns ytterligare bestämmelser som riktar sig till byggherren, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare samt entreprenörer, bland annat i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten, kapitlet om byggnads- och anläggningsarbete.

Detaljerad synpunkt

”Undersökning, prioritering och riskbedömning”

15 a § Arbetsgivaren ska prioritera rivning eller sanering före andra former av hantering av asbest eller asbesthaltigt material.

Prioriteringen av åtgärder enligt första stycket ska genomföras innan riskbedömningen enligt 16 § görs.

Synpunkter

Det föreligger en oklarhet i den föreslagna paragrafen beträffande om prioriteringen av rivning och sanering är begränsad till det specifika arbetsområdet, eller om denna även omfattar angränsande och sammanhängande installationer som är avskilda från det arbetsområdet. Vidare saknas vägledning i texten om när undantag från saneringskravet är motiverat,

trots att konsekvensutredningen påpekar att sanering inte alltid är ett tvingande krav.

Bearbetning och behandling som är hantering av asbesthaltigt material i samband med underhåll eller reparation, denna hantering bör anges i 15-16§§.

Förslag på ändring

*Förslag på ändring av rubrik för att återspegla arbetsflöde:
"Undersökning, riskbedömning och prioritering"*

*Förslag på ändring och flytt av paragraf 15 a § till 16 a §:
16 a § Arbetsgivaren ska prioritera rivning, sanering eller bearbetning och behandling före andra former av hantering av asbest eller asbesthaltigt material.*

(EU) 2023/2668, om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet

Konsekvensutredning:

2. Beskrivning av problemet och vilka förändringar som eftersträvas

Arbetsgivaren ska, enligt artikel 1.3 a i ändringsdirektivet EU 2023/2668, prioritera sanering av asbest eller asbesthaltiga material framför andra former av asbesthantering. Arbetsgivaren ska bedöma om detta är möjligt. Detta betyder att om det är möjligt ska rivning eller sanering utföras framför andra åtgärder, som till exempel inbyggnad.

Synpunkt:

Rivning är enligt definition "Demontering av en byggnad, en byggnadsdel, en teknisk anordning eller en del av en sådan anordning som innehåller asbest eller asbesthaltigt material.". Det innefattar inte betydelsen av artikel 1.3 a i ändringsdirektivet EU 2023/266 då den refererar till sanering som är en åtgärd som efterföljs av att risk för exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material har bedömts på så sätt att arten och graden av arbetstagarnas exponering för damm från asbest eller asbesthaltigt material fastställs. Andra former av asbestshantering kan vara rivning

Prioriteringen av vilken åtgärd som ska genomföras sker rent logiskt efter

identifieringen enligt 3 kap. 15 § AFS 2023:13 men innan riskbedömningen av den valda åtgärden enligt 3 kap. 16 §. På så sätt kan arbetsgivaren göra en sakligt grundad prioritering och riskbedömningen sker sedan av den valda åtgärden. En sådan tolkning av direktivet bidrar också till att syftet, att på sikt få bort asbest från byggnader, uppnås.

"16 § Arbetsgivaren ska i sin undersökning och riskbedömning beakta risken för exponering för asbesthaltigt damm innan ett arbete i verksamhet som omfattas av dessa föreskrifter påbörjas."

Synpunkt:

3 kap. 16 § utgör ingen eller är ej tydlig avseende riskbedömning av vald åtgärd utan avser riskbedömning av risken för exponering för asbesthaltigt damm innan ett arbete i verksamhet påbörjas. Denna riskbedömning av åtgärd bör återspeglas i 15 §

Arbetsmiljöverket bedömer att en tolkning av direktivet där prioriteringen skulle vara en del av riskbedömningen medför att direktivets syfte inte uppnås då den målsättning som EU har beslutat skulle bli beroende av enskild arbetsgivares riskbedömning. Till det kommer att en riskbedömning som inkluderar prioriteringen medför att en arbetsgivare skulle behöva vikta riskerna för sina nuvarande arbetstagare jämfört med en okänd grupp framtida arbetstagare och i övrigt okända faktorer. En sådan riskbedömning skulle grundas på så oklara omständigheter att vi bedömer att dess nytta som beslutsunderlag blir lågt. Bedömningen skulle dessutom vara svår att genomföra rent praktiskt. Som det ser ut idag så kan det vara flera olika arbetsgivare som ska tillämpa den föreslagna bestämmelsen. Beroende till exempel på om arbetsgivaren själv äger fastigheten som ska renoveras eller om det är en arbetsgivare som agerar underentreprenör vid en större ombyggnation så kommer utrymmet för prioriteringar att variera beroende på arbetsgivarens rådighet.

3. Beskrivning av alternativa lösningar

Det har kommit frågor om Arbetsmiljöverket kommer att rikta kravet på prioritering mot till exempel byggherren. Arbetsmiljöverket följer direktivet och riktar kravet på prioritering mot arbetsgivaren istället för till exempel byggherren. Det kan finnas skäl att återkomma i den frågan när det finns mer erfarenheter av effekterna av bestämmelsen.

Synpunkt:

AFS 2023:3, Kapitel 1

Vem föreskrifterna riktar sig till

3 §, Allmänna råd

Det finns ytterligare bestämmelser som riktar sig till byggherren, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare samt entreprenörer, bland annat i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten, kapitlet om byggnads- och anläggningsarbete.

Leif Lagergren Nordengren

Ansvarig distribution fjärrvärme